

Методи оцінки конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах

ас.Л.М.Минко

Адаптація підприємств до ринкових умов, що постійно змінюються, повинна проводитись в процесі всебічного і постійного аналізу діяльності конкурентів та оцінки конкурентоспроможності власного підприємства. Але на сьогоднішній день не існує єдиного загальноприйнятого поняття «конкурентоспроможність», оскільки дана категорія може бути застосована до будь-якого об'єкту: продукції, підприємства, галузі, до того ж ситуація ускладнюється ще й тим, що може розглядатися з точки зору маркетингу, стратегічного управління, економіки та фінансів підприємства.

Проблеми оцінки конкурентоспроможності підприємства завжди виступали предметом наукових досліджень. Найбільш відомі праці таких вчених як М.Е.Портер, І.Ансоф, Ж.-Ж.Ламбен, Г.Л.Азоєв, Р.А.Фатхутдінов, А.В.Батуров та багато інших.

Так М.Е.Портер в своїй книзі «Конкуренція» розглядає конкурентоспроможність через призму конкурентних переваг як необхідну умову розробки ефективної стратегії. І.Ансоф використовує поняття стратегічних зон господарювання (сегментів ринку, на яких працює, або хоче працювати підприємство), що включають комплексну оцінку перспектив зростання, рентабельності, аналізу позитивних і негативних тенденцій. Також, даним вченим, було запропоновано таке поняття як конкурентний статус фірми, що пропонується визначати як співвідношення між очікуваною рентабельністю у стратегічній зоні господарювання та оптимальним рівнем можливої в майбутньому рентабельності. Р.А.Фатхутдінов для оцінки конкурентоспроможності пропонує починати з визначення певних конкурентних переваг об'єкта та їх класифікацію по шести основним ознакам з подальшою деталізацією. А.В.Батуров виділяє три основні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємств: евристичний (експертний), економіко-математичний, комплексний (інтегральний), а також використовує такі основні

загальноприйняті методи оцінки конкурентоспроможності: як метод ієрархій, конкурентних переваг, індикативний, різниць та інші. Але особливість розглянутих підходів полягає у тому, що для розрахунку рівня конкурентоспроможності підприємства необхідно зібрати значний обсяг різнобічної інформації: про конкурентів, про ринки збуту (існуючі і можливі), оцінку динаміки показників власного підприємства і т.ін., що може бути достатньо складною задачею.

Виходячи з достатньо великої кількості методів оцінки конкурентоспроможності підприємства в ринкових умовах в науково-практичній літературі наводяться різні приклади їх систематизації. Одна з найбільш цікавих, на наш погляд, праця О.М.Сумець, О.Є.Сомової, Є.Ф.Пеліхова «Оцінка конкурентоспроможності сучасного промислового підприємства», в якій пропонується з метою типізації та узагальнення основних підходів до оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства виділити п'ять основних підходів, таких як опис конкурентної боротьби, узагальнення думок експертів, оцінка конкурентоспроможності підприємства по конкурентоспроможності товару, розрахунок інтегрального коефіцієнту по фінансових і техніко-економічних показниках, аналіз прибутку, грошових потоків і вартості бізнесу.

І хоча запропонована систематизація існуючих методів оцінки конкурентоспроможності підприємства є достатньо багатогранною, все ж таки в ній є певні недоліки, а саме: лише обмежена кількість параметрів піддається кількісному аналізу, при цьому переважна частина чинників соціального, економічного та політичного характеру в більшості випадків взагалі не може бути формалізована.

Зробивши висновок з вищезазначеного стає зрозумілим, що спроби введення єдиної узагальнюючої методики для оцінки конкурентоспроможності підприємства на сучасному етапі викликає ряд проблем і потребує подальших досліджень з даної тематики.